

Verdubbeling N34

Onderzoek naar Archeologie

Traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37

RAAP-RAPPORT 3112

**Verdubbeling N34, traject van
Coevorden-Noord tot klaverblad
N34-A37**

Gemeente Coevorden

**Archeologisch vooronderzoek:
een bureauonderzoek**

drs. J.B. Hielkema

Archeologisch Adviesbureau

Colofon

Opdrachtgever: Provincie Drenthe

Titel: Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37,
gemeente Coevorden; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Status: eindversie

Datum: 25 maart 2016

Auteur: *drs. J.B. Hielkema*

Projectcode: CON34

Bestandsnaam: RA 3112_CON34

Projectleider: drs. J.B. Hielkema

Projectmedewerker: T.M. Perger

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 3988663100

Autorisatie: drs. J.L. van Beek

Bevoegd gezag: Gemeente Coevorden

Contactpersoon archeologie voor de provincie: drs. A. Mars

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2016

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Provincie Drenthe heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in januari en februari 2016 een bureauonderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen verdubbeling van twee weggedeeltes van de N34. Het gaat om het traject van Coevorden-Noord tot het klaverblad N34-A37 en het traject van Emmen West tot de aansluiting met de N381 (Frieslandroute). Beide trajecten zijn in afzonderlijke rapporten verwerkt. Onderhavig rapport betreft het traject van Coevorden-Noord tot het klaverblad N34-A37.

Op basis van de bureaustudie is een archeologische advieskaart opgesteld waarop zowel de bekende als de verwachte archeologie is weergegeven. Op de kaart is een onderscheid gemaakt in zones met hoge, middelhoge en lage verwachting. Voor deze zones zijn adviezen opgesteld met betrekking tot vervolgonderzoek. De adviezen gelden daar waar de ingrepen ten behoeve van de wegverbreding gaan plaatsvinden, hiervoor is een zone met een breedte van 20 m vanaf de huidige N34 gesteld. Deze vervolgonderzoeken bestaan in eerste instantie uit booronderzoek (mogelijk gevolgd door proefsleuven), en begeleidingen. Indien na proefsleuvenonderzoek blijkt dat een behoudenswaardige vindplaats bedreigd wordt door de voorgenomen verbreding van de N34, wordt geadviseerd tot inpassing die vindplaats, en indien deze optie niet mogelijk is, is behoud *ex situ* (opgraving) van het bedreigde deel van de vindplaats aan de orde. Indien er buiten de 20 m zone bodemingrepen ten behoeve van de verdubbeling van de N34 plaatsvinden, dan zal het advies (de adviestabel) daartoe moeten worden aangepast.

Adviezen

Voor de bekende vindplaatsen en de onderscheiden verwachtingszones zijn bijbehorende adviezen opgesteld:

1. Voor de vindplaatsen uit de catalogus (VP 1, 2, 6, 8 en 11) en de eenmanses, die doorsneden worden door de N34, wordt aanbevolen om de 25 m in een verspringend grid boringen te zetten met als doel om te bepalen tot hoe diep de vindplaats verstoord is onder het maaiveld/het esdek. Hierna volgt een proefsleuvenonderzoek. Indien bij het booronderzoek de verstoring dieper reikt dan 0,3 m onder de onderkant van de bouwvoor of het esdek, dan is vervolgonderzoek niet nodig. Mocht het bodemprofiel verstoord zijn vanaf het maaiveld, dus inclusief de bouwvoor en/of esdek, dan wordt in het geval van een esdek geen vervolgonderzoek aanbevolen als de verstoring meer dan 0,8 m -Mv diep is. Waar geen esdek aanwezig is, wordt geen vervolg aanbevolen als de verstoring van het gehele bodemprofiel dieper reikt dan 0,6 m -Mv.
2. Voor de veentjes die binnen de nieuwe rijstrook liggen (VnA, B en E) wordt aanbevolen om een waarderend booronderzoek uit te voeren om te bepalen wat de aard (uitblazingsbekken, pingoruïne etc.) is. Hierbij dienen boringen in een kruisraai over de (centrale) depressie van het veentje te worden gezet. Indien in een veentje nog een organisch pakket aanwezig is kan vervolgonderzoek nodig zijn, dat inzicht geeft in de ouderdom en de archeologische en paleo-ecologische betekenis van het veentje.

3. Ter hoogte van de driesprong waar het Holslootdiep en het Drostendiep samenvloeien bestaat een hoge kans op het aantreffen van depotvondsten. Mogelijk was hier oudtijds een voorde aanwezig. Hier wordt een archeologische begeleiding aanbevolen.
4. Voor de gebieden met een esdek (die zijn opgenomen als zijnde van provinciaal belang) wordt aanbevolen om de 25 m in een verspringend grid boringen te zetten, om te bepalen of deze gebieden verstoord zijn en zo ja, tot welke diepte. Hierna volgt een proefsleuvenonderzoek. Indien bij het booronderzoek de verstoring dieper reikt dan 0,3 m onder de onderkant van de bouwvoor of het esdek, dan is vervolgonderzoek niet nodig. Mocht het bodemprofiel verstoord zijn vanaf het maaiveld, dus inclusief de bouwvoor en/of esdek, dan wordt in het geval van een esdek geen vervolgonderzoek aanbevolen als de verstoring meer dan 0,8 m -Mv diep is. Waar geen esdek aanwezig is, wordt geen vervolg aanbevolen als de verstoring van het gehele bodemprofiel dieper reikt dan 0,6 m -Mv.
5. Voor de beekdalen (dit zijn zowel de beekdalen die zijn opgenomen als zijnde van provinciaal belang, als de naastgelegen smalle zones die net buiten de begrenzing hiervan liggen), wordt een verkennend booronderzoek aanbevolen. Hierbij worden in het tracé van de nieuwe rijstrook om de 50 m gutsboringen gezet. Enerzijds heeft dit als doel om de aanwezigheid van zandige- of venige/humeuze beekdalafzettingen vast te stellen en daarmee de begrenzing van het beekdal te bepalen. Anderzijds kunnen de boorgegevens gebruikt worden om de verstoringdiepte te bepalen. De boringen dienen (indien dit met de hand mogelijk is) tot 1 m in de zandige afzettingen te worden doorgezet om te bepalen of hier sprake is van dekzandafzettingen of ingespoelde lagen, waar nog humeuze afzettingen onder kunnen liggen. Indien zich onder de bouwvoor veen en/of humeuze lagen bevinden, dan zal de boring tot ca. 0,3 m in het onderliggende zandtraject worden doorgezet. Daar waar zich nog veen en/of humeuze lagen bevinden en de bodem niet dieper verstoord is dan de geplande bodemingrepen, wordt een archeologische begeleiding aanbevolen. Waar enkel zandige afzettingen (zonder veen en/of humeuze lagen) aanwezig zijn, en geen organisch materiaal meer wordt verwacht, wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen.
6. Voor de gebieden met een hoge verwachting (dekzandkoppen en gebieden met hoge en middelhoge humuspodzolgronden) en middelhoge verwachting (lage zandkoppen, en de randen van de zandruggen, met lage humuspodzolen), wordt aanbevolen om een verkennend booronderzoek uit te voeren. Hierbij worden in het tracé van de nieuwe rijstrook om de 50 m gutsboringen gezet. Indien de bodem hier intact is volgt karterend booronderzoek.
7. Voor gebieden met een lage verwachting (afgegraven), die binnen het tracé van de nieuwe rijstrook liggen, wordt aanbevolen om deze vrij te geven.

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

code	vindplaatstype	eerste stap vervolgonderzoek	tweede stap vervolgonderzoek
VP-1	nederzetting en depotvondst	waarderend booronderzoek, om de 25 m	proefsleuven
VP-2	nederzetting	waarderend booronderzoek, om de 25 m	proefsleuven
VP-6	nederzetting	waarderend booronderzoek, om de 25 m	proefsleuven
VP-8	nederzetting	waarderend booronderzoek, om de 25 m	proefsleuven
VP-11	depotvondst	archeologische begeleiding	-
VnA,	veentje	waarderend booronderzoek, kruisraai	archeologische begeleiding
VnB	veentje	waarderend booronderzoek, kruisraai	archeologische begeleiding
VnE	veentje	waarderend booronderzoek, kruisraai	archeologische begeleiding
driesprong	depotvondsten en voorde	archeologische begeleiding	-
beekdalen	-	verkennend booronderzoek, om de 50 m	archeologische begeleiding
essen	-	waarderend booronderzoek	proefsleuven
eenmanses	-	waarderend booronderzoek	proefsleuven
hoge- en middelhoge verwachting	-	verkennend booronderzoek, om de 50 m	karterend booronderzoek
lage verwachting	-	geen vervolgonderzoek	-

Overzichtstabel archeologische vindplaatsen en verwachtingsgebieden in het tracé van de verdubbeling van de N34 waar archeologisch onderzoek is vereist (eerste twee stappen). Zie kaartbijlage 6 voor de ligging.

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	11
1.1 Kader	11
1.2 Administratieve gegevens	12
1.3 Huidige en toekomstige situatie	12
1.4 Onderzoeksopzet en richtlijnen	13
2 Bureauonderzoek	15
2.1 Methoden	15
2.2 Resultaten	15
2.3 Catalogus van archeologische vindplaatsen.	21
3 Gespecificeerde archeologische verwachting	31
4 Conclusies en aanbevelingen	37
Literatuur	39
Overzicht van figuren, tabellen en kaartbijlagen	41

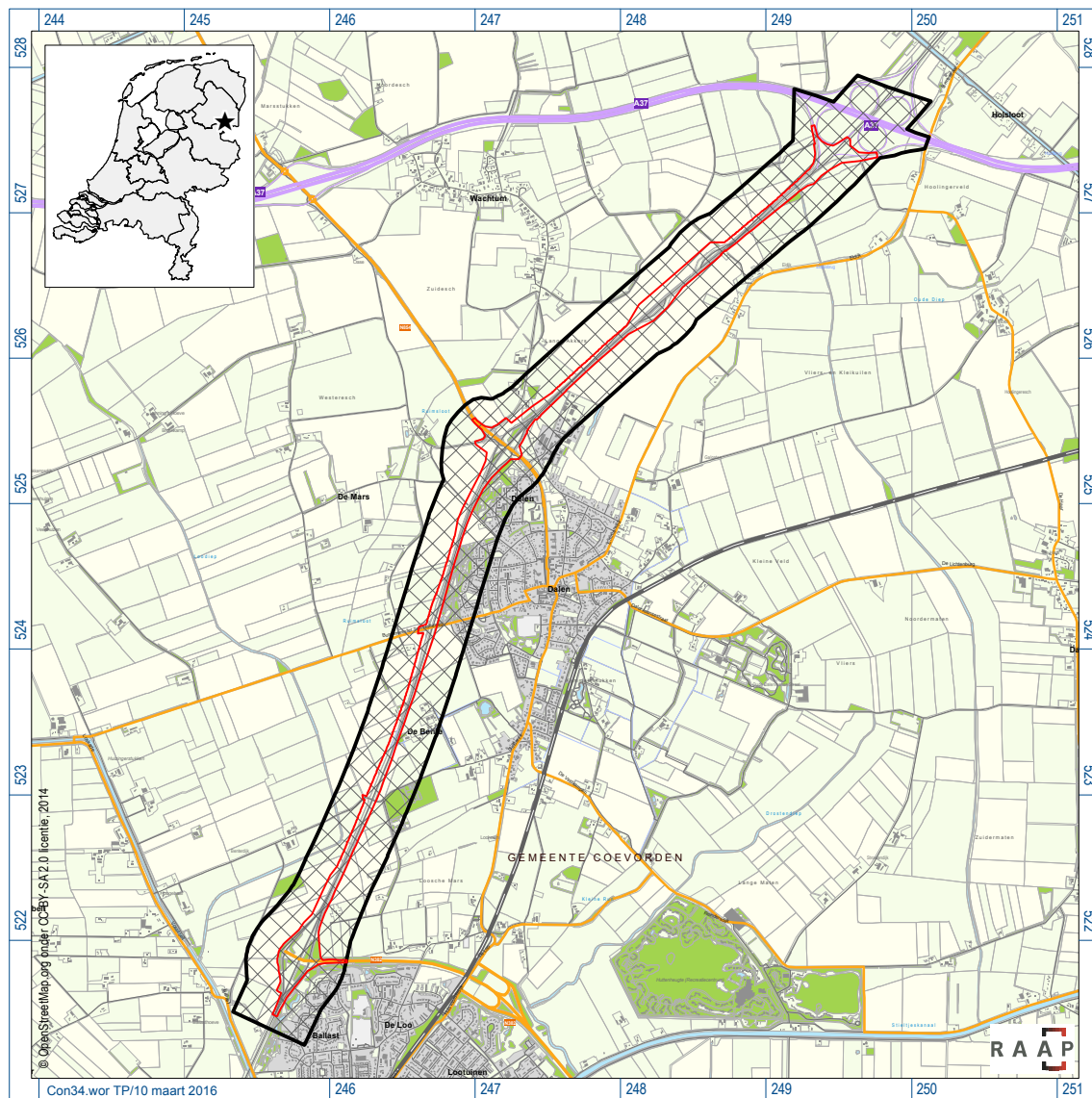
RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van Provincie Drenthe heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in januari en februari 2016 een bureauonderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen verdubbeling van twee weggedeeltes van de N34. Het gaat om het traject van Coevorden-Noord tot het klaverblad N34-A37 en het traject van Emmen West tot de aansluiting met de N381 (Frieslandroute). Beide trajecten zijn in afzonderlijke rapporten verwerkt. Onderhavig rapport betreft het traject van Coevor-

Figuur 1. De ligging van het studiegebied en het werkveld (rood); inzet: ligging in Nederland (ster).

den-Noord tot het klaverblad N34-A37 (zie figuur 1). Om tot een afweging te komen of wel of geen milieueffectrapportage (m.e.r.) nodig is, wordt gewerkt aan het opstellen van een m.e.r.-beoordeling. Daarnaast wordt een wijziging van het bestemmingsplan voorbereid.

Dit onderzoek omvat een bureaustudie gericht op het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting. De bekende vindplaatsen zijn verwerkt in een catalogus. Voorts wordt onderzocht wat de geplande inrichtingswerkzaamheden omvatten, wat hun effecten op de archeologische waarden zijn, en welke maatregelen genomen dienen te worden om schade aan het bodemarchief te voorkomen of te beperken. Tenslotte worden aanbevelingen gedaan omtrent de voorgenomen inrichtingsmaatregelen.

1.2 Administratieve gegevens

Het studiegebied betreft het traject van Coevorden-Noord (hm 47,1) tot aan de wegvakverdubbeling ter hoogte van het klaverblad Holsloot (N34-A37; hm 54,8), inclusief twee parkeerplaatsen aan weerszijden van de N34. Het studiegebied is 7,7 km lang en omvat een strook van 250 m aan beide kanten van de weg (figuur 1). De aansluiting bij Dalen wordt voorzien van een duurzame verkeersveilig oplossing (rotondes) met het onderliggende wegennet. Deze kruisingen zijn in het onderzoek meegenomen, eveneens met een strook van 250 m aan weerszijden van de weg. Het traject ligt in de gemeente Coevorden en valt binnen kaartbladen 17G en 17H van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000).

1.3 Huidige en toekomstige situatie

In de huidige situatie bestaat de N34 in het studiegebied uit een circa 10 m brede weg met twee rijstroken. Aan weerszijden ligt een circa 5 m brede berm met een smalle bermsloot. In de toekomstige situatie zal de weg worden verdubbeld, waarbij een circa 10 m brede rijbaan wordt aangelegd naast de huidige. Voor deze bureaustudie wordt uitgegaan van een 20 m brede strook waarbinnen de nieuwe rijbaan, berm en bermsloot zullen worden aangelegd. Vanaf Coevorden-Noord tot aan de parkeerplaats Vogelpoel ten noorden van Dalen zal de uitbreiding direct ten westen van de huidige rijbaan worden gerealiseerd. Vanaf de parkeerplaats tot aan het klaverblad N34-A37 is de uitbreiding aan de oostzijde van de huidige rijbaan gepland. Het ontwerp ligt echter nog niet vast en wijzigingen in de locatie van de wegutbreiding zijn dus nog mogelijk.

Bij de aanleg van de nieuwe rijbaan wordt de teelaarde ontgraven tot op de vaste ondergrond (verwachte diepte circa 0,3 m). Daarna wordt een zandlaag aangebracht, de onderlagen en de top laag. Er zal een smalle, ondiepe bermsloot worden gegraven (diepte 0,3-0,5 m). De ontgraving ten behoeve van de nieuwe rijbaan (breedte circa 10 m) wordt tijdens de werkzaamheden als werkstrook gebruikt. Na afloop van de werkzaamheden wordt de strook buiten de rijbaan ondiep gefreesd, waarna hier grond wordt aangebracht ten behoeve van de nieuwe berm.

Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Recente tijd			
Nieuwe tijd	C	1945	
	B	1850	
	A	1650	
Middeleeuwen	Laat B	1500	
	Laat A	1250	
	Vroeg	D: Ottoonse tijd	1050
		C: Karolingische tijd	900
		B: Merovingische tijd	725
		A: Volksverhuizingstijd	525
Romeinse tijd	Laat	450	
	Midden	270	
	Vroeg	70 na Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	15 voor Chr.
		Midden	250
		Vroeg	500
	Bronstijd	Laat	800
		Midden	1100
		Vroeg	1800
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2000
		Midden	2850
		Vroeg	4200
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	4900/5300
		Midden	6450
		Vroeg	8640
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	9700
		Jong B	12.500
		Jong A	16.000
Midden		35.000	
Oud		250.000	

tabel1_standaard_Archeologisch_RAAP_2014

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

1.4 Onderzoekopzet en richtlijnen

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de bij de offerte aangeleverde archeologische onderzoekopzet en conform de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.3), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtlijn. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

2 Bureauonderzoek

2.1 Methodes

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen en aanbevelingen te doen voor vervolgonderzoek in het tracé van de wegverbreding. Daartoe zijn onder meer bekende archeologische en aardkundige gegevens verzameld en is het grondgebruik in het plangebied in het heden en verleden geïnventariseerd. Als onderdeel van het historisch-cartografisch onderzoek zijn de laat-18e-eeuwse Hottinger kaarten, de kaarten van Huguenin (ca. 1825), de oudste kadastrale minuten (ca. 1830), en de (veldminuten van de) Topographische en Militaire Kaart (TMK, ca. 1850) gebruikt, en de Bonnebladen van ca. 1900. Tevens is onderzocht of binnen het plangebied WOII-fenomenen voorkomen (grotere elementen; geen individuele (mogelijke) bomkraters, wel eventuele loopgraven, tankgrachten, stellingen e.d.).

Geraadpleegd zijn de volgende bronnen:

- het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS);
- de Archeologische Monumenten Kaart (AMK; download mei 2015);
- de recente topografische kaart 1:25.000;
- gedetailleerde bodemkaart, ruilverkavelingsgebied Dalen
- recente luchtfoto's (<http://www.earth.google.com>);
- historische luchtfoto's (www.dotkadata.com/woii-archief/wageningen-ur/luchtfotos-wo2/);
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN2);
- de archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart van de gemeente Coevorden;
- literatuur en historisch en aardkundig kaartmateriaal (zie literatuurlijst).

2.2 Resultaten

Aardkundige situatie

Op de geomorfologische kaart (Stiboka, 1989) ligt ten oosten van het studiegebied het noord-zuid georiënteerde, brede beekdal van het Drostendiep. Het beekdal doorkruist de noordzijde van het studiegebied (codes: 1R4 en 2R5). Ten westen van het studiegebied ligt het smallere beekdal van het Loodiep, dat in het zuidelijke deel van het studiegebied naar het oosten afbuigt en het doorkruist (code 2R4). De beekdalen worden geflankeerd door dekzandplateaus (codes 3L2a en 2M5). Ten westen van Dalen liggen twee dekzandplateaus, die door een smaller beekdal (code 2R5) van elkaar gescheiden zijn. Op de hogere delen van het landschap liggen dekzandruggen (met of zonder oud landbouwdek; code 4K14 en 3K14). Op enkele locaties komen ronde of ovale depressies zonder randwal voor (code 3N5). Vermoedelijk gaat het om pingo-ruïnes, of uitblazingsbekkens.

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Volgens de Bodemkaart van Nederland (schaal 1:50.000; Stiboka, 1989) liggen in het diepste deel van het beekdal van het Drostendiep madeveengronden op zeggeveen (code faVc), geflankeerd door madeveengronden op zand (faVz). Langs de randen van het beekdal komen beekerdgronden voor (code pZg23t en U22Tnr). In het meest zuidelijke deel van het plangebied ligt in het beekdal van het Loodiep een smalle zone met moerige eerdgronden met een moerige bovengrond op zand (code fvWzt). Op de hoger gelegen delen van het landschap liggen podzolgronden. Hierin worden veldpodzolen (code Hn23), looppodzolen (code cY21 en CY23) en laarpodzolen (code cHn21 en cHn23) onderscheiden. Daarnaast komen hier enkele gebieden voor met een hoge zwarte enkeerdgrond (esdek; code zEZ23).

De gedetailleerde bodemkaart (Wieringa, 1963; kaartbijlage 1) laat zien dat zowel in het brede beekdal van het Drostendiep in het noorden van het studiegebied, als in het beekdal van het Loodiep, in het zuidelijke deel van het studiegebied, diepe en matig diepe madeveengronden (codes Vm2, Vm3, IVm2 en IVm3) voorkomen. Langs de randen van de beekdalen komen lage en zeer lage roestige zandgronden voor (gleygronden; codes Gn5, vGn5 en cGn5). In de hogere delen van het landschap komen humus(ijzer)podzolgronden (codes H1, H3, Hn3, Hn5, cH3, cH5, cHn3, cHn5, cY3, cY5) voor en oude bouwlanden (code E3).

Deze gedetailleerde bodemkaart toont enkele kleine zandkoppen, bijvoorbeeld op de noordwestelijke rand van het beekdal van het Drostendiep (code H3). Ook zijn kleine laagtes aangeduid, zoals twee cirkelvormige laagtes ten westen van Dalen: de westelijke betreft matig diepe dalgronden met een humuspodzol in de zandondergrond tussen 50 en 80 cm (code Vd2h), de oostelijke lage en zeer lage humuspodzolen met een matig dikke, venige bovenlaag in zwak lemig, fijn zand (code vHn3). Vermoedelijk gaat het om veentjes. Ook komen enkele vergraven percelen voor op deze kaart (code Q).

In 2009 is een onderzoek gedaan naar de beekdalen in de provincie Drenthe (Aalbersberg & van Beek, 2009). Het primaire doel van onderzoek was het inventariseren van de grote ingrepen die in de beekdalsystemen hebben plaatsgevonden in de afgelopen 100 jaar en van geplande ingrepen in de nabije toekomst. Hierbij is zowel gekeken naar ingrepen in de beekloop zelf (zoals kanalisaties en 'hermeanderingsprojecten') als naar ingrepen in het beekdalsysteem als geheel. Bij deze laatste ingrepen moet vooral gedacht worden aan ruilverkavelingen, maar ook aan grootschalige natuurontwikkelingsprojecten. Het Drostendiep, Loodiep en Holslootdiep maken deel uit van het stroomgebied van de Westerstroom, dat ten noorden van Aalden en Zweelo begint en doorloopt tot Coevorden. Het beekdalsegment van het Loodiep, in het zuidelijke deel van het studiegebied (code: WS14), is volgens dit onderzoek zeer zwaar aangetast, waarbij het beekdal niet meer als zodanig herkenbaar is in het landschap. Het beekdalsegment van het Drostendiep, in het noordelijke deel van het studiegebied (Code WS4) is zwaar aangetast.

Door Spek & Ufkes (1995) is een inventarisatie uitgevoerd naar Drentse Essen. Dit heeft geresulteerd in een basiskaart en bijbehorende catalogus. Binnen het studiegebied liggen 5 essen die in deze inventarisatie voorkomen. Deze essen zijn op de gemeentelijke beleidsadvieskaart opgenomen als zijnde van Provinciaal Belang.

Het kaartbeeld van het AHN2 toont het beekdal van het Drostendiep in het noorden van het studiegebied in blauwtinten en de naastgelegen dekzandruggen en plateaus in groen en geel (kaartbijlage 2). Binnen het klaverblad Holsloot komen scherp afgetekende, rechthoekige vormen voor. Op luchtfoto's blijkt dat het om bosjes gaat. Aan de westzijde van het klaverblad ligt in het beekdal vermoedelijk een lage zandkop. De locatie ervan komt overeen met een gebiedje op de gedetailleerde bodemkaart met lage en zeer lage, venige, roestige (made)zandgronden in zwak lemig, matig fijn zand (code vGn5).

De veentjes die op de bodemkaarten voorkomen, zijn goed te onderscheiden als laagtes op het kaartbeeld. In het zuidelijke deel van het studiegebied tekent zicht het laaggelegen beekdal van het Loodiep af. Binnen dit beekdal zijn enkele hoogtes/zandkoppen te onderscheiden.

Tussen Dalen en Coevorden ligt aan de oostgrens van het studiegebied een bebouwd perceel.

Niet zichtbaar op kaart

Aanwijzingen voor *celtic fields* of karrensporen zijn niet gezien. Er tekenen zich geen afgegraven percelen af op het AHN.

Bekende archeologische waarden

De bekende archeologische waarden zijn opgenomen op kaartbijlage 4 en verwerkt in een catalogus.

ARCHIS

In het studiegebied liggen zeven AMK-terreinen. Binnen deze AMK-terreinen liggen ARCHIS-waarnemingen, die betrekking hebben op deze AMK-terreinen. Daarnaast komen buiten deze terreinen waarnemingen voor die enerzijds vondsten uit archeologisch onderzoek betreffen, anderzijds kan het gaan om vondstmeldingen van vondsten uit particuliere verzamelingen. Verder zijn in ARCHIS onderzoeksmeldingen opgenomen van bureauonderzoeken, inventariserende onderzoeken (boringen of proefsleuven), opgravingen en begeleidingen.

Eerder uitgevoerd archeologisch onderzoek

Binnen het studiegebied zijn in het verleden enkele archeologische onderzoeken uitgevoerd. Het gaat om bureaustudies, booronderzoeken en opgravingen.

Binnen het studiegebied ligt op het Hoolingerveld een terrein dat deel uitmaakt van een inventarisatie van *celtic fields* in Drenthe (Jager, 2008; catalogus nr. 35). Al in 1937 is hier onderzoek uitgevoerd door Van Giffen. Dit *celtic field* is door Brongers (1976) op basis van luchtfoto's vastgesteld. Op basis van studie van luchtfoto's en AHN-analyse is de begrenzing van het *celtic field* bepaald. Het *celtic field* beslaat vrijwel het hele Hoolingerveld.

Ter hoogte van het kruispunt Holsloot is een booronderzoek en daaropvolgende opgraving uitgevoerd (Van der Velde et al, 2003). Het terrein grenst aan het hierboven beschreven *celtic field*, dat op het Hoolingerveld ligt. Aan de oostzijde van het klaverblad, net buiten het studiegebied, is een opgraving uitgevoerd. Bij de opgraving zijn mesolithische haardkuilen gevonden, nederzettingssporen uit de Midden- en Late IJzertijd, een gelijktijdig grafveld en tot slot middeleeuwse karrensporen.

Het Biologisch Archeologisch Instituut (BAI) heeft enkele opgravingen uitgevoerd die (deels) in het studiegebied liggen.

- Thijackers (Harsema, 1987). Langs de Kieftenweg zijn nederzettingsresten uit de Late IJzertijd en Vroege Middeleeuwen gevonden (waarneming 300172, vindplaats 12).
- Westackers (Kooi, 1994). Bij opgravingen in het uitbreidingsplan Westackers te Dalen zijn in 1989 zijn nederzettingsresten uit de Late Bronstijd-Vroege IJzertijd en uit de Vroege Middeleeuwen aangetroffen. Daarnaast zijn de resten van een grafveld uit de IJzertijd gevonden.
- Ter plaatse van vindplaats 9 zijn in 1994 bij een opgraving op de Molenackers bij Dalen (Harsema, 1995) de resten van een grafveldje uit de Vroege IJzertijd aangetroffen. Ongeveer 200 m ten westen van het grafveld lag een deel van een prehistorische boerderij uit de IJzertijd. Daarnaast zijn een hutkom uit de Romeinse tijd, afvalkuilen en bundels karrensporen aangetroffen. Op basis van figuur 1 en 2 (Harsema, 1995) liggen de locaties van het grafveld en de boerderij overigens buiten het studiegebied. Op de Molenackers is verder nog in 2002 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (De Wit, 2002) in 2014 gevolgd door een proefsleuvenonderzoek en opgraving (De Wit, 2015). Hierbij zijn o.a. grafmonumenten en resten van een nederzetting uit de IJzertijd aangetroffen. Deze onderzoekslocaties liggen buiten het studiegebied.
- Bij de aanleg van een zuurgastransportleiding, die voor een groot deel parallel ligt aan de N34, zijn meerdere vindplaatsen aangesneden (Krist, 1989). Hierbij gaat het ten noordwesten van de kruising van de N34 met de N854 om esgreppels en karrensporen, een Harpstedturn (waarneming 302190) en Kümmerkeramik (waarneming 302211). In het gebied ten westen van de N34 zijn vanaf de kruising met de N854 (zie figuur 1 voor de ligging van deze kruising), van noord naar zuid achtereenvolgens een grafheuvel, een nederzetting uit de Romeinse tijd met o.a. afvalkuilen, een waterput en een hutkom, en een grafveld met crematieresten en greppelstructuren uit de IJzertijd aangetroffen. Nabij de kruising met de Burgemeester ten Holteweg zijn nederzettingsresten uit de Romeinse tijd gevonden.

Gemeentelijke archeologische verwachtings- en beleidskaart

Dat het plangebied archeologisch gezien zeer waardevol is, blijkt ook uit de archeologische verwachtingskaart en de beleidskaart van de gemeente Coevorden (De Boer et al, 2011). De archeologische beleidskaarten maken deel uit van de erfgoednota Het Kapitaal van Coevorden (2012). Hierop staan de verwachte en diverse bekende archeologische waarden aangegeven, met het bijbehorende beleid. Op de beleidskaart worden acht categorieën onderscheiden, de onderstaande categorieën komen binnen het studiegebied voor:

1. Bebouwde gebieden, verstoorde gebieden en gebieden die op grond van hun landschappelijke en bodemkundige situering weinig kansrijk zijn op de aanwezigheid van archeologische resten.
2. Zandige en venige beekdalbodems en essen. Daarnaast ook de archeologische terreinen zijnde geen AMK-terreinen en gebieden die op grond van hun landschappelijk situering kansrijk zijn op de aanwezigheid van archeologische resten.
4. AMK-terreinen met agrarisch gebruik, bekende en veeronderstelde voordes, gekarteerde zandkopjes, veentjes (dobben), pingo's uitblazingsbekkens en het *celtic field* Hoolingerveld.
7. Provinciaal Belang Archeologie, prehistorische route, selectie AMK-terreinen, essen en beekdalen. De prehistorische route op de beleidskaart ligt overigens ten oosten van het studiegebied, maar de 200 m bufferzone ervan valt op twee locaties net binnen het studiegebied.

Figuur 2. Kaart van Coevorden en omgeving, gemaakt door Jacob van Deventer (1569). Bovenaan, bij de aanduiding Noordt staat de gerechtsplaats aangegeven in de vorm van galg- en radsymbolen.

8. 50m-buffer AMK-terreinen, historische kernen, veentjes, eenmansessen en overige archeologische terreinen.

Historische situatie en mogelijke verstoringen

De kaart van Cornelis Pijnacker van Drenthe en Westerwolde uit 1634 laat voor het studiegebied de vestingstad Coevorden zien, met ten noorden daarvan het Drostendiep en het Loodiep. In het tussenliggende gebied komen langgerekte laaggelegen zones voor. Even ten noorden van Coevorden staat T Gerecht, naast een symbool dat een galg aanduidt. Andere kaarten uit de 17^e eeuw tonen eveneens deze locatie, gelegen op een oost-west georiënteerd, hoger gelegen gebied aan

weerszijden van het Loodiep. Op jongere kaarten komt de aanduiding echter niet meer terug. Ook op de stadskaart die Jacob van Deventer in 1569 van Coevorden maakte, staan ten noorden van de stad galg- en radsymbolen (figuur 2). Het terrein waar deze gerechtsplaats is ingetekend ligt op het Hoge Loo. De galgenberg lag op de grens van de heerlijkheid Coevorden en de landschap Drenthe. Tot in de 17^e eeuw waren de galgen in Coevorden de min of meer officiële executieplaatsen van Drenthe (Van der Sanden en Luning, 2010). Mogelijk ligt de locatie op het Hoge Loo binnen het studiegebied, maar de beschikbare kaarten bieden te weinig detail om dit met zekerheid te kunnen stellen.

De Hottinger kaarten uit 1773-1794 (Versfelt, 2003; zie kaartbijlage 3) tonen meer detail met betrekking tot het studiegebied. Het kronkelige verloop van het Drostendiep en het Loodiep zijn fraai ingetekend. Het beekdal van het Loodiep is nog grotendeels onontgonnen, alleen ten oosten van de Ballast is een oost-west georiënteerde strook verkaveld, met toponiem het Loo. Het beekdal van het Drostendiep is op deze kaart reeds ontgonnen, zoals blijkt uit de percelen die aan weerszijden van de beek zijn ingetekend. De essen ten noorden en westen van Dalen zijn blok-vormig verkaveld, met fijnstrepige percelen binnen de kavels. Het lager gelegen gebied dat tussen de westelijke en de noordelijke es ligt, is nog nauwelijks ontgonnen. Ook toont deze kaart enkele onontgonnen veentjes in het studiegebied.

De kadastrale minuut uit circa 1830 toont veel details voor het studiegebied, met name wat betreft de toponiemen van de ontginningen in de beekdalen en de essen. Het gebied ten oosten van het Drostendiep heeft als toponiem Spitalen. Aan de westzijde van het Drostendiep liggen de Kersbrinken. Op de essen ten noorden van Dalen liggen de Lange Akkers. Op de essen ten westen van Dalen liggen van noord naar zuid de Sterk Akkers, Thij Akkers, Gluvink, Kruisakkers en Molenakkers. De veentjes op deze essen bij Dalen zijn nog grotendeels onontgonnen. Ten zuiden van Dalen ligt het reeds ontgonnen Lavingerveen, dat uit twee naast elkaar gelegen veentjes lijkt te bestaan (VnE en VnF op kaartbijlage 4). In het studiegebied komt nog weinig bebouwing voor. Aan de noordzijde van de weg van Wachstum naar Dalen staan vier huizen ingetekend. Verder staat een drietal huizen aan de weg die vanaf Bente naar het noorden loopt, langs de rand van de Molenakkers. Aan de oostzijde van het Loodiep ligt een huisplaats met het toponiem Hoya's Oord.

De Topographische Militaire kaart uit circa 1850 (kaartbijlage 4) toont in het beekdal van het Drostendiep een fijne verkavelingsstructuur. Het lager gelegen gebied tussen de essen bij Dalen is ontgonnen, ook in het ronde veentje zijn enkele percelen ingetekend. Ook de andere veentjes op de essen bij Dalen zijn (deels) ontgonnen. In het beekdal van het Loodiep zijn de toponiemen Kamperstukken, Huizingerstukken en Benterstukken aangegeven.

De Bonnekaart van omstreeks 1900 (kaartbijlage 5) toont weinig verandering in het studiegebied. Deze kaart geeft wel meer detail in veldnamen. De essen ten noorden van Dalen heten Kleine Veld, Polakkers en Lange akkers. Het veentje op het Kleine Veld heeft als toponiem Polmans veen (VnD op kaartbijlage 6). Op de Lange akkers ligt Gerdings veen (VnC op kaartbijlage 6). De essen ten westen van Dalen hebben de toponiemen Molenakkers, Kolkakkers, Gluvink, Sterkakkers en Thijakkers. Een klein veentje op de Tijakkers is naamloos (VnG op kaartbijlage 6). Binnen de Kolkakkers ligt het Lavingersveen, dat op de kadastrale minuut nog één geheel vormde (Lavingerveen). Op deze kaarten is het in twee afzonderlijke veentjes uiteen gevallen. Uit de doorlopende arcering om beide veentjes blijkt nog dat ze oorspronkelijk één geheel hebben gevormd. Langs de weg bij Noordwijk staat meer bebouwing ingetekend, ook ten zuidwesten van de weg zijn enkele

huizen gebouwd. In het beekdal van het Drostendiep komen de toponiemen Stroomstukken en Kersbrinken voor. Een zijtak van het Drostendiep heet Holsloots Diep. Aan de Eldijk, direct ten oosten van het studiegebied, ligt een tol. Nabij de tol zijn drie woningen aangegeven. In de periode tussen 1900 en 1940 zijn meer huizen gebouwd, o.a. ter hoogte van het Tolhuis aan de Eldijk en in het beekdal van het Loodiep. Tussen 1940 en heden is de N34 aangelegd. Het Loodiep en het Drostendiep zijn in deze periode gekanaliseerd. Door ruilverkaveling zijn de kleine percelen opgedeeld in grotere percelen. Dalen heeft zich richting het westen uitgebreid tot aan de N34. Het Lavingerveen is afgezien van de westelijke rand, grotendeels onder de N34 en bebouwing verdwenen. Het gebied ten noorden van Noordwijk is als industrieterrein in gebruik genomen. Dit heeft het Polmans Veen opgeslokt. Ook Coevorden heeft zich richting het noordwesten uitgebreid richting tot aan de N34 en de N382.

WOII

In de catalogus van sporen uit de Tweede Wereldoorlog (Gerding et al, 2001) staan geen resten opgenomen die binnen het studiegebied liggen. Ook de beschikbare luchtfoto's en het AHN laten geen bijzonderheden zien voor dit gebied.

2.3 Catalogus van archeologische vindplaatsen.

Samenvatting

Uit de bureaustudie blijkt dat binnen het studiegebied elf nederzettingsterreinen liggen uit de periode IJzertijd-Middeleeuwen. Drie daarvan (VP 1, 2 en 8) worden door de verbreding van de N34 bedreigd. Deze nederzettingen liggen op de hoger gelegen gronden. De nederzetting en het bijbehorende grafveld bij Holsloot maken deel uit van het *celtic field* complex op het Hoolingerveld. Ook onder de essen bij Dalen zijn meerdere nederzettingen bekend. Op een aantal locaties is reeds archeologisch onderzoek uitgevoerd. De nederzettingsterreinen kunnen zich echter voortzetten buiten de opgegraven zones. Met name in het geval van de nederzettingen die bij de aanleg van de zuurgasleiding 1986 zijn gedocumenteerd, zullen de aangetroffen vindplaatsen zich buiten het onderzochte tracé voortzetten. Ter plaatse van de bekende vindplaatsen (inclusief een bufferzone van 50 m) geldt een hoge verwachting. Alleen voor de reeds opgegraven delen van deze vindplaatsen geldt een lage verwachting.

Op drie locaties zijn grafvelden uit de IJzertijd aangetoond. Eenmaal is een grafheuvel aangesneden uit de periode Neolithicum-IJzertijd. Een standvoetbeker is in een grafcontext gevonden. Deze begraafplaatsen worden niet bedreigd door de verbreding van de N34.

Binnen het studiegebied zijn vier depots van stenen bijlen bekend. Deze dateren uit de periode Neolithicum - Bronstijd. Deze vondsten zijn in het noordelijke deel van het studiegebied aangetroffen, langs de randen van het beekdal van het Drostendiep. In dit deel van het plangebied ligt een driesprong van beken, waar het Holslootdiep en het Drostendiep samenvloeien. Dergelijke locaties in het landschap zijn bekende vindplaatsen van offers of deposities. Bij het verbreden van de N34 is de kans met name in deze zone groot dat depotvondsten worden aangetroffen.

Op twee locaties is mesolithisch vuursteen gevonden, beide locaties worden niet bedreigd door de verbreding van de N34. De ene locatie betreft een dekzandkop in het zuidelijke beekdal. De andere locatie ligt aan de rand van een veentje. Dergelijke locaties waren in de steentijd geliefde

locaties voor tijdelijke kampementen. Aan de zandkoppen en de veentjes in het studiegebied is daarom een hoge verwachting toegekend. In de directe omgeving van de N34 liggen enkele zandkoppen, die door de verbreding bedreigd worden.

Legenda bij de catalogus

Hieronder worden de bekende archeologische vindplaatsen afzonderlijk besproken in een catalogus. De gegevens voor deze catalogus zijn ontleend aan ARCHIS, aangevuld met gegevens uit DANSEASY en relevante literatuur. De catalogus omvat de volgende rubrieken, waarbij per vindplaats alleen die rubrieken zijn ingevuld die voor die vindplaats relevant zijn:

Vindplaats: nummer van de vindplaats

Code: betreffende nummers van AMK-terreinen, ARCHIS-waarnemingen en ARCHIS-onderzoeksmeldingen

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: hier wordt beschreven hoe de vindplaats ligt binnen het studiegebied. Tevens wordt vermeld of de vindplaats doorsneden wordt door de huidige N34.

Coördinaten: RD-coördinaten

Gemeente, plaats, toponiem:

(Monumenten)status: indien het om een AMK-terrein gaat wordt hier de archeologische waarde vermeld

Datering, archeologische cultuur: datering van de vindplaats, indien bekend wordt de archeologische cultuur vermeld

Type vindplaats: hierbij kan het gaan om een nederzetting, depotvondst, grafheuvel etc.

Vondstmateriaal: kort overzicht van de aangetroffen vondsten

Opmerkingen: hier worden bijzonderheden vermeld

Bedreiging door aanleg: hier wordt vermeld welk deel van de vindplaats door de aanleg van de weg bedreigt wordt.

Vervolgonderzoek: hier wordt omschreven of vervolgonderzoek nodig is en zo ja, in welke vorm. Voor de nederzettingen die door de N34 doorsneden worden (inclusief 50 m buffer) wordt aanbevolen om de 25 m boringen in een verspringend grid te zetten, met als doel om te bepalen tot hoe diep de vindplaats verstoord is onder het maaiveld/het esdek. Ondanks de verstoring kunnen namelijk dieper ingegraven grondsporen zoals diepe kuilen, sloten en waterputten alsnog worden aangetroffen. Bij de opgraving in het klaverblad Holsloot werden sporen direct onder de bouwvoor aangetroffen (Van der Velden et al, 2003; p. 15). De paalsporen van de gebouwen reikten tot circa 0,4 m onder dit niveau. De sporen van de huisplattengronden op de Westakkers bij Dalen reikten tot circa 0,6 m onder het opgravingsvlak, dat tussen 0,4 en 0,7 m onder het maaiveld lag (Kooi, 1994; p. 131). Bij de opgravingen op de Molenakkers werden de archeologische grondsporen onder het esdek aangetroffen. De paalsporen reikten gemiddeld 0,2 m onder het vlak en de kuilen 0,4-0,5 m (De Wit, 2015; p.7). Een goed voorbeeld van een schijnbaar diep verstoord vindplaats is de Noordes van Ees (Hielkema, 2012). Bij de aanleg van een aardgastransportleiding in 2009 werden onder een circa één m dikke verstoord laag sporen van een middeleeuwse boerderij aangetroffen. De paalkuilen van deze boerderij waren nog maximaal 0,44m diep. Op basis van boven-

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

staande verwachten wij dat indien de bodem meer dan 0,3 m onder de onderzijde van de bouwvoor of het esdek is verstoord, de archeologische informatie grotendeels verloren is gegaan. Dit betekent dat indien bij het booronderzoek de verstoring dieper reikt dan 0,3 m onder de onderkant van de bouwvoor of het esdek er geen vervolgonderzoek nodig is. Mocht het bodemprofiel verstoord zijn vanaf het maaiveld, dus inclusief de bouwvoor en/of esdek, dan wordt in het geval van een esdek geen vervolgonderzoek aanbevolen als de verstoring meer dan 0,8 m -Mv diep is. Waar geen esdek aanwezig is, wordt geen vervolg aanbevolen als de verstoring van het gehele bodemprofiel dieper reikt dan 0,6 m -Mv. Aangezien niet altijd van te voren duidelijk is of een esdek aanwezig is of niet, dient op basis van de waarnemingen in het veld bepaald te worden welke verstoringdiepte van toepassing is.

Catalogus

Vindplaats: VP-1

Code: AMK-terrein14384, ARCHIS-waarnemingen45982, 47901, 421, 238596, 34927 en 238597, ARCHIS-onderzoeksmeldingnummer 11032

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: het noordwestelijke deel van het AMK-terrein ligt binnen het studiegebied. De onderzoeksmelding betreft het klaverblad Holsloot, dat ligt grotendeels binnen het studiegebied ligt.

Coördinaten: 249.581/527.620

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden, Holsloot, knooppunt Holsloot

(Monumenten)status: terrein van hoge archeologische waarde

Datering, archeologische cultuur: Midden Bronstijd, Neolithicum, IJzertijd en Romeinse tijd

Type vindplaats: *celtic field*, grafheuvel, crematiegraf, nederzetting en meerdere depots van stenen bijlen.

Vondstmateriaal: bij de opgraving (waarneming 47901) zijn nederzettingssporen (met bijbehorend vondstmateriaal) aangetroffen, bestaande uit huisplattegronden en plattegronden van bijgebouwen. Binnen het opgegraven gebied zijn ook resten van een grafveld uit de IJzertijd gevonden. Daarnaast zijn in deze omgeving enkele depots van vuursteen- en natuurstenen bijlen gevonden. Waarneming nummer 421 betreft een vuurstenen bijl uit het Neolithicum. Waarnemingsnummers 238596 en 34927 betreffen waarschijnlijk twee meldingen van één depot. Deze vondst is kort beschreven in de Nieuwe Drentse Volksalmanak uit 1960 (Achterop, 1960; p. 84). Het gaat volgens deze beschrijving om drie vuurstenen bijlen, een bijl van kristallijn gesteente en een grote vuursteen kling of spaanmes. Deze zijn gevonden circa 450 m stroomopwaarts van de samenvloeiing van het Holsloots- en het Drostendiep, ongeveer 50 m uit de oever van het eerste. In een grafcontext is verder nog een standvoetbeker gevonden, daterend uit het Laet Neolithicum (waarneming 238597).

Opmerkingen: een deel van deze vindplaats is opgegraven door het ADC (van der Velde et al, 2003).

Bedreiging door aanleg: deze vindplaats ligt ter plaatse van het klaverblad Holsloot. Aan de oostzijde van het klaverblad, net buiten het studiegebied is een opgraving uitgevoerd. Buiten het opgegraven gebied bestaat de kans op verstoring van mogelijk aanwezige nederzettingssporen en kans op het aantreffen depotvondsten. Bovendien bestaat in dit deel van het beekdal kans op het aantreffen van een voorde.

Vervolgonderzoek: eerste stap booronderzoek om te bepalen of de vindplaats diep verstoord is (zie hierboven), gevolgd door proefsleuven

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Vindplaats: VP-2

Code: AMK-terrein 14367, ARCHIS-waarnemingen 302190 en 30211

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: de westelijke helft van het AMK-terrein ligt binnen het studiegebied en loopt tot aan de N34.

Coördinaten: 247.946/525.851

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden, Dalen, Lange akkers.

(Monumenten)status: terrein van hoge archeologische waarde

Datering, archeologische cultuur: Vroege IJzertijd

Type vindplaats: nederzetting

Vondstmateriaal: IJzertijd aardewerk en zogenaamd Kümmerkeramik uit de Bronstijd

Opmerkingen: bij de aanleg van een zuurgasleiding in 1986 (Krist, 1989) werd in een kuil werd een complete Harpstedturn gevonden (waarneming 302190) en in hetzelfde tracé werd een complete pot van Kümmerkeramik gevonden (waarneming 302211).

Bedreiging door aanleg: de vindplaats wordt bedreigd door de verbreding van de N34

Vervolgonderzoek: eerste stap booronderzoek om te bepalen of de vindplaats diep verstoord is, gevolgd door proefsleuven

Vindplaats: VP-3

Code: AMK-9672, ARCHIS-waarnemingen 302129 en 33571, ARCHIS-onderzoeks melding 80

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: het AMK-terrein ligt aan de westzijde van het studiegebied, de westelijke rand valt buiten het studiegebied. Een klein deel van het AMK-terrein is onderzocht.

Coördinaten: 246.993/525.551

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden, Dalen/Wachtum, Sterkakkers.

(Monumenten)status: terrein van hoge archeologische waarde

Datering, archeologische cultuur: IJzertijd

Type vindplaats: nederzetting en graf

Vondstmateriaal: aardewerkfragmenten uit de IJzertijd (waarneming 302129), een kringgriep, een crematiegraf, een huisplattegrond, een kuil en een waterput uit de IJzertijd (waarneming 33571)

Opmerkingen: nederzetting en graf aangetroffen bij de aanleg van een zuurgasleiding (Krist, 1989)

Bedreiging door aanleg: deze vindplaats wordt niet bedreigd

Vervolgonderzoek: nee

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Vindplaats: VP-4

Code: AMK-terrein 14366, ARCHIS-waarnemingen 302184 en 302213.

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: het AMK-terrein ligt geheel binnen het studiegebied, ten westen van de N34.

Coördinaten: 246.897/525.204

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden, Dalen/Wachtum, Sterkackers

(Monumenten)status: terrein van archeologische waarde

Datering, archeologische cultuur: Laat Neolithicum en IJzertijd

Type vindplaats: nederzetting en grafheuvel uit de periode Neolithicum-IJzertijd

Vondstmateriaal: handgevormd neolithisch- en ijzertijd aardewerk, en middeleeuws kogelpotardewerk, steengoed, Pingsdorf en Paffrath aardewerk.

Opmerkingen: vondsten uit particuliere verzameling, daarnaast wordt melding gemaakt van een grafheuvel. Het vondstmateriaal duidt erop dat hier niet alleen sporen uit het Laat Neolithicum en IJzertijd te verwachten zijn, maar ook uit de Middeleeuwen.

Bedreiging door aanleg: deze vindplaats wordt niet bedreigd.

Vervolgonderzoek: nee

Vindplaats: VP-5

Code: ARCHIS-onderzoeksmeldingen 30307 en 24634

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: geheel binnen het studiegebied, ten oosten van de N34.

Coördinaten: 247.897/525.204

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden, Dalen, N34

(Monumenten)status: -

Datering, archeologische cultuur: onbekend

Type vindplaats: onbekend

Vondstmateriaal:-

Opmerkingen: bureauonderzoek (Synthegra) en booronderzoek (RAAP) op locatie van nieuw te bouwen motel. De locatie bleek grotendeels verstoord en er zijn geen aanwijzingen gevonden voor een archeologische vindplaats (Van Hoof, 2007).

Bedreiging door aanleg: nee

Vervolgonderzoek: nee

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Vindplaats: VP-6

Code: ARCHIS-waarnemingen 300170, 300171 en 33776, ARCHIS-onderzoeksmelding 86.

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: geheel binnen het studiegebied, aan de oostzijde van de N34.

Coördinaten: 247.000/525.540

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden, Dalen, Westakkers

(Monumenten)status: -

Datering, archeologische cultuur: IJzertijd, Romeinse tijd en Middeleeuwen

Type vindplaats: nederzetting

Vondstmateriaal: Romeinse tijd: aardewerk, hout, munt, bot, metalen plaat, maalstenen. Middeleeuwen: Pingsdorfaardewerk en steengoed.

Opmerkingen: de vindplaats is in 1989 opgegraven door het BAI (Kooi, 1994). Waarneming 33776 betreft grondsporen uit de IJzertijd die in 1987 zijn aangetroffen bij de aanleg van een zuurgasleiding. Deze leiding ligt echter ten westen van de N34 en niet ten oosten ervan.

Bedreiging door aanleg: ja

Vervolgonderzoek: eerste stap booronderzoek om te bepalen of de vindplaats diep verstoord is, gevolgd door proefsleuven

Vindplaats: VP-7

Code: ARCHIS-onderzoeksmelding 84.

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: aan de oostzijde van de N34, aan de oostelijke rand van het studiegebied.

Coördinaten: 247.000/524.300

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden, Dalen

(Monumenten)status: -

Vinder en datum ontdekking: vereist?

Vondsomstandigheden: vereist?

Toenmalig/huidig grondgebruik: vereist?

Datering, archeologische cultuur: Late Bronstijd/Vroege IJzertijd en Vroege Middeleeuwen

Type vindplaats: nederzetting en grafveld

Vondstmateriaal: aardewerk, crematieresten

Opmerkingen: opgraving uitgevoerd in 1989 door het BAI (Kooi, 1994). Het grafveld ligt net buiten het studiegebied.

Bedreiging door aanleg: nee

Vervolgonderzoek: nee

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Vindplaats: VP-8

Code: AMK-terrein 14403, ARCHIS-waarnemingen 300303, 300215, 300216, 300217 en 300218.

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: geheel binnen het studiegebied, het zuidoostelijk deel van het AMK-terrein grenst aan de N34.

Coördinaten: 246.563/524.141

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden, Dalen, Burg ten Holthe weg

(Monumenten)status: terrein van archeologische waarde

Datering, archeologische cultuur: Laat Romeinse tijd - Vroege Middeleeuwen A

Type vindplaats: nederzetting

Vondstmateriaal: aardewerk uit de IJzertijd en Romeinse tijd, middeleeuws Pingsdorf- en kogelpotaardewerk

Opmerkingen: -

Bedreiging door aanleg: ja

Vervolgonderzoek: eerste stap booronderzoek om te bepalen of de vindplaats diep verstoord is, gevolgd door proefsleuven

Vindplaats: VP-9

Code: AMK-terrein 2731, ARCHIS-waarneming 33773.

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: de noordwestelijke hoek van het AMK-terrein ligt binnen het studiegebied, het overige deel valt erbuiten.

Coördinaten: 246.991/524.053

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden,

(Monumenten)status: terrein van hoge archeologische waarde

Datering, archeologische cultuur: Mesolithicum, Neolithicum (TRB en Klokbeker), IJzertijd en Middeleeuwen

Type vindplaats: nederzetting

Vondstmateriaal: mesolithisch vuursteen, Klokbeker aardewerk, Trechterbeker aardewerk, aardewerk uit de IJzertijd en middeleeuws Pingsdorf- en Badorf aardewerk,

Opmerkingen: Harsema, 1995.

Bedreiging door aanleg: nee

Vervolgonderzoek: nee

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Vindplaats: VP-10

Code: AMK-terrein 2739, ARCHIS-waarnemingen 300126.

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: de oostelijke helft van het AMK-terrein ligt binnen het studiegebied, ten westen van de N34.

Coördinaten: 245.424/521.642

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden, Ballast

(Monumenten)status: terrein van archeologische waarde

Datering, archeologische cultuur: Mesolithicum en Neolithicum

Type vindplaats: nederzetting

Vondstmateriaal: bewerkt vuursteen en een fragment neolithisch aardewerk

Opmerkingen: -

Bedreiging door aanleg: nee

Vervolgonderzoek: nee

Vindplaats: VP-11

Code: ARCHIS-waarnemingen 302200.

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: centraal binnen het studiegebied, direct ten oosten van de N34.

Coördinaten: 248.800/ 526.800

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden,

(Monumenten)status: n.v.t.

Datering, archeologische cultuur: Laat Neolithicum A

Type vindplaats: vermoedelijk depotvondst

Vondstmateriaal: complete vuurstenen bijl

Opmerkingen: -

Bedreiging door aanleg: ja

Vervolgonderzoek: de vindplaats ligt binnen een beekdal, hier geldt het advies voor beekdal conform kaartbijlage 6

Vindplaats: VP-12

Code: ARCHIS-waarnemingen 300172.

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: aan de oostelijke grens van het plangebied.

Coördinaten: 247.200/ 524.900

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden, Dalen, Thijackers

(Monumenten)status: n.v.t.

Datering, archeologische cultuur: IJzertijd-Middeleeuwen

Type vindplaats: nederzetting

Vondstmateriaal: -

Opmerkingen: delen van de vindplaats zijn in 1979 opgegraven, de resultaten van het onderzoek zijn gepubliceerd door Harsema (1987)

Bedreiging door aanleg: nee

Vervolgonderzoek: nee

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Vindplaats: VP-13

Code: ARCHIS-waarnemingen 300230.

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: ten westen van de N34.

Coördinaten: 246.750/ 524.660

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden, Dalen, -

(Monumenten)status: n.v.t.

Datering, archeologische cultuur: Romeinse tijd

Type vindplaats: nederzetting

Vondstmateriaal: aardewerk

Opmerkingen: aangetroffen in het tracé van een zuurgasleiding (Krist, 1987)

Bedreiging door aanleg: nee

Vervolgonderzoek: nee

Vindplaats: VP-14

Code: ARCHIS-waarnemingen 300231.

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: ten westen van de N34.

Coördinaten: 246.700/ 524.530

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden, Dalen,-

(Monumenten)status: n.v.t.

Datering, archeologische cultuur: Romeinse tijd

Type vindplaats: onbekend

Vondstmateriaal: aardewerk

Opmerkingen: aangetroffen in het tracé van een zuurgasleiding (Krist, 1987)

Bedreiging door aanleg: nee

Vervolgonderzoek: nee

Vindplaats: VP-15

Code: ARCHIS-waarnemingen 300221.

Ligging ten opzichte van het studiegebied en de N34: ten oosten van de N34.

Coördinaten: 246.920/ 524.380

Gemeente, plaats, toponiem: Coevorden, Dalen, Westakkers

(Monumenten)status: n.v.t.

Datering, archeologische cultuur: Midden Romeinse tijd

Type vindplaats: nederzetting

Vondstmateriaal: aardewerk

Opmerkingen: Kooi (1994)

Bedreiging door aanleg: nee

Vervolgonderzoek: nee

3 Gespecificeerde archeologische verwachting

De archeologische verwachting voor het studiegebied is gepresenteerd op kaartbijlage 6. Voor het opstellen van de verwachtingskaart is gebruik gemaakt van de gedetailleerde bodemkaart, aangevuld met gegevens van het AHN, historische kaarten, de beleidsadvieskaart en overige bekende archeologische gegevens. Het tracé van de N34 doorsnijdt gebieden met een hoge, middelhoge en lage verwachting. Een speciale categorie vormen de prehistorische route, beekdalen en de essen, de contouren van de betreffende gebieden zijn afgebeeld op kaartbijlage 6. Deze gebieden zijn door de provincie gedefinieerd in de Omgevingsvisie Drenthe (die is vastgesteld op 2 juni 2010 en geactualiseerd in 2014) als zijnde van provinciaal belang. Langs de begrenzing van het beekdal van provinciaal belang komen op enkele plaatsen in het studiegebied smalle zones voor die op basis van de bureaustudie eveneens aan het beekdal worden toegeschreven.

Archeologische verwachting

In tabel 2 staan de legenda-eenheden van de gedetailleerde bodemkaart en de verwachting die daaraan is toegekend.

Hoge en middelhoge verwachting: in de gebieden met essen, de dekzandkoppen en gebieden met hoge en middelhoge humuspodzolgronden worden resten van nederzettingen, grafmonumenten, akkercomplexen en infrastructuur (oude routes) verwacht. De archeologische resten worden verwacht in de top van het dekzand, en zullen zich, een enkele uitzondering (zeer diep ingegraven grondsporen) daargelaten, binnen 1 m onder de top van het dekzand bevinden. In het onderste traject van het esdek (oude akkerlaag, waarin de top van het onderliggende dekzand vermengd is met het esdek) kunnen archeologische resten voorkomen. De verwachte nederzettingen dateren vanaf het Laat-Paleolithicum tot in de Middeleeuwen. Bij nederzettingen uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum zal het om jachtkampementen gaan. Grondsporen uit deze vroege perioden betreffen vrijwel uitsluitend haardkuilen. Vanaf het Neolithicum zijn naast tijdelijke kampementen ook min of meer permanente nederzettingen te verwachten. Bij een langdurige bewoningsgeschiedenis en bij langdurig gebruik van steeds min of meer hetzelfde gebied als akkergrond, is de kans echter groot dat ondiepe grondsporen opgenomen zijn in latere prehistorische akkerlagen. De dieper reikende grondsporen, zoals paalsporen en kuilen, zullen in elk geval nog bewaard gebleven zijn. Op enkele locaties in het studiegebied zijn resten van grafvelden uit de IJzertijd aangetroffen. Mogelijk strekken deze zich nog verder uit in het studiegebied, daarnaast bestaat de kans op het aantreffen van nog onbekende grafvelden. Hierbij kan het om kleine terreinen gaan. Deze resten kunnen bestaan uit greppelstructuren en crematiegraven, met bijbehorende vondsten.

Lage verwachting: voor de gebieden die bebouwd zijn, de huidige N34 en de afgegraven percelen geldt een lage verwachting op het aantreffen van archeologische resten.

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

bodemtype	code	beschrijving	verwachting
Humuspodzolen	H1	Hoge en middelhoge humuspodzolen met een dunne, humeuze bovenlaag in leemarm, fijn zand	hoog
	H3	Hoge en middelhoge humuspodzolen met een dunne, humeuze bovenlaag in zwak lemig, fijn zand	hoog
	Hn3	Lage humuspodzolen met een dunne, humeuze tot humusrijke bovenlaag in zwak lemig, fijn zand	middelhoog
	Hn5	Lage humuspodzolen met een dunne, humeuze tot humusrijke bovenlaag in sterk lemig, fijn zand	middelhoog
	cH3	Hoge en middelhoge humuspodzolen met een matig dikke, humeuze bovenlaag in zwak lemig, fijn zand	hoog
	cHn5	Lage humuspodzolen met een matig dikke, humeuze tot humusrijke bovenlaag in sterk lemig, fijn zand	middelhoog
	cH5	Hoge en middelhoge humuspodzolen met een matig dikke, humeuze bovenlaag in sterk lemig, fijn zand	hoog
	xcHn3	Lage humuspodzolen met een matig dikke, humeuze bovenlaag in sterk lemig, fijn zand, keileem ondieper dan 120 cm	middelhoog
	cHn3	Lage humuspodzolen met een matig dikke, humeuze tot humusrijke bovenlaag in zwak lemig, fijn zand	middelhoog
	vHn3	Lage en zeer lage humuspodzolen met een matig dikke, venige bovenlaag in zwak lemig, fijn zand	middelhoog
Humusijzerpodzolen	cY3	Hoge humusijzerpodzolen met een matig dikke, humeuze tot humusrijke bovenlaag in zwak lemig, fijn zand	hoog
	cY5	Hoge en middelhoge humusijzerpodzolen met een matig dikke, humeuze tot humusrijke bovenlaag in sterk lemig, fijn zand	hoog
Madeveengronden	Vm2	Matig diepe madeveengrond met een overwegend lutumarme bovenlaag van weinig zand tot veen met de zandondergrond tussen 40 en 80 cm beneden maaiveld	middelhoog beekdal
	Vm3	Diepe madeveengrond met een overwegend lutumarme bovenlaag van weinig zand tot veen met de zandondergrond tussen 80 en 120 cm beneden maaiveld	middelhoog beekdal
	IVm2	Matig diepe madeveengrond met een overwegend lutumrijke bovenlaag van weinig zand tot veen en met de zandondergrond tussen 40 en 80 cm beneden maaiveld	middelhoog beekdal
	IVm3	Diepe madeveengrond met een overwegend lutumrijke bovenlaag van weinig zand tot veen en met de zandondergrond tussen 80 en 120 cm beneden maaiveld	middelhoog beekdal
	IVm4	Zeer diepe madeveengrond met een overwegend lutumarme bovenlaag van weinig zand tot veen en met de zandondergrond dieper dan 120 cm beneden maaiveld	middelhoog beekdal
Roestige A/C-gronden	Gn5	Lage en zeer lage, roestige zandgronden (gleygronden) met een dunne, humeuze tot humusrijke bovenlaag, in sterk lemig, fijn zand	middelhoog beekdal
	vGn5	Lage en zeer lage, roestige zandgronden (gleygronden) met een overwegend matig dikke, venige bovenlaag, in sterk lemig, fijn zand	middelhoog beekdal
	cGn5	Lage en zeer lage, roestige zandgronden (gleygronden) met een matig dikke, humeuze tot humusrijke bovenlaag, in sterk lemig, fijn zand	middelhoog beekdal
Hoge en middelhoge oude bouwlanden	E3	Hoge en middelhoge zandgronden (oude bouwlanden) met een dikke, humeuze tot humusrijke bovenlaag, in zwak lemig fijn zand	hoog
Lage, oude graslanden	En5	Lage zandgronden (oude graslanden) met een humeuze tot humusrijke bovenlaag, in sterk lemig, fijn zand	middelhoog
Zeer sterk vergraven gronden	Qpp	Zeer sterk verwerkte gronden, meer dan 40 cm	laag
Dalgronden	Vd2h	Matig diepe dalgronden met een humuspodzol in de zandondergrond tussen 50 en 80 cm	hoog

Tabel 2. Legenda-eenheden van gedetailleerde bodemkaart, met archeologische verwachting.

Veentjes: binnen het studiegebied zijn zeven veentjes onderscheiden. Veentjes VnA, B en E worden door de verbreding van de N34 bedreigd. Deze veentjes kunnen in het verleden als offerveentje zijn gebruikt. Daarnaast kunnen aan de randen van veentjes (ringwal) kampementen uit de Steentijd worden aangetroffen. Voor deze veentjes is het van belang om de aard ervan te bepalen, de aanwezigheid van veen aan te tonen en indien het een pingo-ruïne betreft, een eventuele ringwal op te sporen.

Beekdalen: in de beekdalen is kans op het aantreffen van depotvondsten uit de periode Neolithicum tot IJzertijd. Deze kunnen o.a. bestaan uit één of meerdere stenen of metalen bijlen, complete potten en resten van dierskeletten. Daarnaast bestaat de kans op het aantreffen van voorden, bruggen, visinstallaties e.d. Dergelijke vondsten zijn niet op te sporen en met een booronderzoek kunnen in het hele beekdal voorkomen.

Huisplaatsen met erf: deze huisplaatsen zijn afgeleid van de kadastrale minuut. Deze worden niet bedreigd.

Eenmanses: dit betreft kleinere en meer geïsoleerd gelegen vruchtbare gronden, die in de periode van de Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd in gebruik genomen werden. Deze verspreid in het landschap gelegen ontginningen worden wel aangeduid onder de naam Einzelhöfe, eenmanskampen of eenmansessen. Ten noorden van Coevorden ligt een eenmanses, die door de N34 wordt doorsneden.

Adviezen

Voor de bekende vindplaatsen en de onderscheiden verwachtingszones zijn bijbehorende adviezen opgesteld:

1. Voor de vindplaatsen uit de catalogus (VP 1, 2, 6, 8 en 11) en de eenmanses, die doorsneden worden door de N34, wordt aanbevolen om de 25 m in een verspringend grid boringen te zetten met als doel om te bepalen tot hoe diep de vindplaats verstoord is onder het maaiveld/het esdek. Hierna volgt een proefsleuvenonderzoek. Indien bij het booronderzoek de verstoring dieper reikt dan 0,3 m onder de onderkant van de bouwvoor of het esdek, dan is vervolgonderzoek niet nodig. Mocht het bodemprofiel verstoord zijn vanaf het maaiveld, dus inclusief de bouwvoor en/of esdek, dan wordt in het geval van een esdek geen vervolgonderzoek aanbevolen als de verstoring meer dan 0,8 m -Mv diep is. Waar geen esdek aanwezig is, wordt geen vervolg aanbevolen als de verstoring van het gehele bodemprofiel dieper reikt dan 0,6 m -Mv.
2. Voor de veentjes die binnen de nieuwe rijstrook liggen (VnA, B en E) wordt aanbevolen om een waarderend booronderzoek uit te voeren om te bepalen wat de aard (uitblazingsbekken, pingo-ruïne etc.) is. Hierbij dienen boringen in een kruisraai over de (centrale) depressie van het veentje te worden gezet. Indien in een veentje nog een organisch pakket aanwezig is kan vervolgonderzoek nodig zijn, dat inzicht geeft in de ouderdom en de archeologische en paleo-ecologische betekenis van het veentje.

3. Ter hoogte van de driesprong waar het Holslootdiep en het Drostendiep samenvloeien bestaat een hoge kans op het aantreffen van depotvondsten. Mogelijk was hier oudtijds een voorde aanwezig. Hier wordt een archeologische begeleiding aanbevolen.
4. Voor de gebieden met een esdek (die zijn opgenomen als zijnde van provinciaal belang) wordt aanbevolen om de 25 m in een verspringend grid boringen te zetten, om te bepalen of deze gebieden verstoord zijn en zo ja, tot welke diepte. Hierna volgt een proefsleuvenonderzoek. Indien bij het booronderzoek de verstoring dieper reikt dan 0,3 m onder de onderkant van de bouwvoor of het esdek, dan is vervolgonderzoek niet nodig. Mocht het bodemprofiel verstoord zijn vanaf het maaiveld, dus inclusief de bouwvoor en/of esdek, dan wordt in het geval van een esdek geen vervolgonderzoek aanbevolen als de verstoring meer dan 0,8 m -Mv diep is. Waar geen esdek aanwezig is, wordt geen vervolg aanbevolen als de verstoring van het gehele bodemprofiel dieper reikt dan 0,6 m -Mv.
5. Voor de beekdalen (dit zijn zowel de beekdalen die zijn opgenomen als zijnde van provinciaal belang, als de naastgelegen smalle zones die net buiten de begrenzing hiervan liggen), wordt een verkennend booronderzoek aanbevolen. Hierbij worden in het tracé van de nieuwe rijstrook om de 50 m gutsboringen gezet. Enerzijds heeft dit als doel om de aanwezigheid van zandige- of venige/humeuze beekdalafzettingen vast te stellen en daarmee de begrenzing van het beekdal te bepalen. Anderzijds kunnen de boorgegevens gebruikt worden om de verstoringdiepte te bepalen. De boringen dienen (indien dit met de hand mogelijk is) tot 1 m in de zandige afzettingen te worden doorgezet om te bepalen of hier sprake is van dekzandafzettingen of ingespoelde lagen, waar nog humeuze afzettingen onder kunnen liggen. Indien zich onder de bouwvoor veen en/of humeuze lagen bevinden, dan zal de boring tot ca. 0,3 m in het onderliggende zandtraject worden doorgezet. Daar waar zich nog veen en/of humeuze lagen bevinden en de bodem niet dieper verstoord is dan de geplande bodemingrepen, wordt een archeologische begeleiding aanbevolen. Waar enkel zandige afzettingen (zonder veen en/of humeuze lagen) aanwezig zijn, en geen organisch materiaal meer wordt verwacht, wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen.
6. Voor de gebieden met een hoge verwachting (dekzandkoppen en gebieden met hoge en middelhoge humuspodzolgronden) en middelhoge verwachting (lage zandkoppen, en de randen van de zandruggen, met lage humuspodzolen), wordt aanbevolen om een verkennend booronderzoek uit te voeren. Hierbij worden in het tracé van de nieuwe rijstrook om de 50 m gutsboringen gezet. Indien de bodem hier intact is volgt karterend booronderzoek.
7. Voor gebieden met een lage verwachting (afgegraven), die binnen het tracé van de nieuwe rijstrook liggen, wordt aanbevolen om deze vrij te geven.

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

code	vindplaatstype	eerste stap vervolgonderzoek	tweede stap vervolgonderzoek
VP-1	nederzetting en depotvondst	waarderend booronderzoek, om de 25 m	proefsleuven
VP-2	nederzetting	waarderend booronderzoek, om de 25 m	proefsleuven
VP-6	nederzetting	waarderend booronderzoek, om de 25 m	proefsleuven
VP-8	nederzetting	waarderend booronderzoek, om de 25 m	proefsleuven
VP-11	depotvondst	archeologische begeleiding	-
VnA,	veentje	waarderend booronderzoek, kruisraai	archeologische begeleiding
VnB	veentje	waarderend booronderzoek, kruisraai	archeologische begeleiding
VnE	veentje	waarderend booronderzoek, kruisraai	archeologische begeleiding
driesprong	depotvondsten en voorde	archeologische begeleiding	-
beekdalen	-	verkennend booronderzoek, om de 50 m	archeologische begeleiding
essen	-	waarderend booronderzoek	proefsleuven
eenmanses	-	waarderend booronderzoek	proefsleuven
hoge- en middel-hoge verwachting	-	verkennend booronderzoek, om de 50 m	karterend booronderzoek
lage verwachting	-	geen vervolgonderzoek	-

Tabel 3. Overzicht archeologische vindplaatsen en verwachtingsgebieden in het tracé van de verdubbeling van de N34 waar archeologisch onderzoek is vereist (eerste twee stappen). Zie kaartbijlage 6 voor de ligging.

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

4 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de bureaustudie is een archeologische beleidsadvieskaart opgesteld waarop zowel de bekende als de verwachte archeologie is weergegeven. Op de kaarten is een onderscheid gemaakt in zones met hoge, middelhoge en lage verwachting. Voor deze zones zijn adviezen opgesteld met betrekking tot vervolgonderzoek. De adviezen gelden daar waar de ingrepen ten behoeve van de wegverbreding gaan plaatsvinden, hiervoor is een zone met een breedte van 20 m vanaf de huidige N34 gesteld. Deze vervolgonderzoeken bestaan in eerste instantie uit booronderzoek (mogelijk gevolgd door proefsleuven), en begeleidingen. Indien na proefsleuvenonderzoek blijkt dat een behoudenswaardige vindplaats bedreigd wordt door de voorgenomen verbreding van de N34, wordt geadviseerd tot inpassing van die vindplaats, en indien deze optie niet mogelijk is, is behoud *ex situ* (opgraving) van het bedreigde deel van de vindplaats aan de orde. Indien er buiten de 20 m zone bodemingrepen ten behoeve van de verdubbeling van de N34 plaatsvinden, dan zal het advies (de adviestabel) daartoe moeten worden aangepast.

- Geadviseerd wordt alvorens het booronderzoek uit te voeren een **Plan van aanpak** op te stellen, waarin de praktische uitvoeringsmethode aan bod komt, maar ook zaken als betredingstoestemming, veiligheid, planning, communicatie etc.
- Geadviseerd wordt **booronderzoek tijdig uit te voeren** om zo snel mogelijk archeologische waarden en dus eventuele risico's voor de uitvoering van de wegverdubbeling in beeld te brengen.
- Mochten er binnen het studiegebied proefsleuven gegraven dienen te worden (als uitkomst van het booronderzoek) dan is hier een archeologisch **Programma van Eisen** (PvE) voor nodig. Dit PvE dient te worden goedgekeurd door de bevoegde overheid. Wij adviseren per gemeente één PvE op te stellen die alle locaties waar proefsleuvenonderzoek dient plaats te vinden behelst (en dus niet per locatie een apart PvE).
- Voor archeologische begeleidingen is ook een PvE nodig, dat goedgekeurd is door de bevoegde overheid. Wij adviseren **per gemeente één PvE per landschapstype** op te stellen die alle locaties waar een archeologische begeleiding dient plaats te vinden behelst (en dus niet per locatie een apart PvE)
- Indien er daadwerkelijk opgravingen dienen plaats te vinden, adviseren wij om **de lokale bevolking en amateurarcheologen** hierin te betrekken, voor zover binnen de kaders van veiligheid, tijd en budget mogelijk is. Amateurarcheologen kunnen eventueel ook ingezet worden om tijdens de civieltechnische werkzaamheden de ontgraven delen van het tracé na te lopen op vondsten. Hiermee wordt de betrokkenheid van de lokale bevolking vergroot en bovendien levert dit bruikbare informatie op over de betrouwbaarheid van de toegepaste archeologische onderzoeksmethoden. Vanzelfsprekend kan dit alleen onder de voorwaarden dat de civieltechnische aannemer hier geen hinder ondervindt in de planning en onder strikte veiligheidseisen.

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Literatuur

- Aalbersberg, G., & J.L. van Beek**, 2009. Beekdalen in de provincie Drenthe. Historische en toekomstige ingrepen, bestemmingsplannen en archeologische implicaties. *RAAP-rapport 1771*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Achterop, S.H.**, 1960. Een depot van vuurstenen bijlen bij de Reest. *Nieuwe Drentse Volksalmanak*, pp. 179-189. Van Gorcum & comp, Assen.
- Boer, A.G. de, C.J. Frank, E. Jacobs en A. Botman**, 2011. Handleiding bij de Cultuurhistorische Inventarisatie van de gemeente Coevorden. *ADC rapport 2780*. ADC ArcheoProjecten, Amersfoort.
- Brongers, J.A.**, 1976. *Air photography and celtic field research in the Netherlands*. Nederlandse Oudheden 6. Amersfoort.
- Gerding, M.A.W., H. Peters E. de Vries-Heijboer**, 2001. *Sporen van de Tweede Wereldoorlog in Drenthe*. Erfgoedhuis van Drenthe, Assen.
- Harsema, O.H.**, 1995. Nieuwe ijzertijdontdekkingen onder het oude bouwland van Dalen (Dr.). *Paleoaktueel* 6, archeologie in 1994,. Rijksuniversiteit Groningen, Groningen.
- Harsema, O.H.**, 1987. Change and continuity in rural settlement in Drenthe. *Paleohistoria* 29, pp. 103-118. Groningen
- Hielkema, J.B.**, 2012. Sporen uit de Bronstijd en de Middeleeuwen op de Noordes van Ees; aardgastransportleidingtracé Scheemda-Ommen (A-661), catalogusnummer 24, gemeente Borger-Odoorn; archeologisch onderzoek: opgraving. *RAAP-rapport 2318*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Hoof, B.I. van**, 2007. Plangebied N34, motel Dalen, gemeente Coevorden; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie 2427*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Kooi, P.B.**, 1994. Een opgraving op de Westakkers te Dalen. *Nieuwe Drentse Volksalmanak* 111, pp. 131-146. Assen.
- Krist, J.S.**, 1989. *Oudheidkundig Bodemonderzoek bij de aanleg van het zuurgasleidingennet Ommen-Emmen en Coevorden-Dalen*, Groningen.
- Robas Producties**, 1990. *Historische Atlas Drenthe. Chromotopografische Kaart des Rijks, schaal 1:25.000*. ROBAS Producties, Den IJp.
- Sanden, W.A.B. van der en H. Luning**, 2010. *Over galg en rad: executieplaatsen in Drenthe*. Zwolle, Assen.
- Spek, T. & A. Ufkes**, 1995. *Archeologie en cultuurhistorie van essen in de provincie Drenthe: inventarisatie, waardering en aanbevelingen ten behoeve van het stimuleringsbeleid bodembeschermingsgebieden*. Assen/Wageningen.
- Stiboka**, 1989. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 22 west Coevorden en blad 22 oost, Coevorden*.
- Velde, H.M. van der, H. van Haaster, E.A.K. Kars, Kenemans, M.C., P. van Rijn, Th. Spek, L. Smits & E. Taayke**, 2003. Archeologisch onderzoek langs de snelweg. Opgravingen in het kader van de aanleg van de Rijksweg 37: Het Hoolingerveld bij Knooppunt Holsloot. *ADC rapport 156*. ADC ArcheoProjecten, Bunschoten.

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

- Versfelt, H.J.**, 2004. *Kaarten van Drenthe 1500-1900*. Heveskes Uitgevers, Groningen/Veendam.
- Versfelt, H.J.**, 2003. *De Hottinger- Atlas van Noord en Oost Nederland 1773-1794*. Heveskes Uitgevers, Groningen.
- Versfelt, H.J. & M. Schroor**, 2005. *De Atlas van Huguenin. Militair-topografische kaarten van Noord-Nederland 1819-1829*. Heveskes Uitgevers, Groningen/Veendam.
- Wieringa, J.**, 1963. *De bodemgesteldheid van het ruilverkavelingsgebied "Dalen"*. Stichting voor Bodemkwartering (rapport 526), Wageningen.
- Wit, M.J.M. de, et al.**, 2003. Een aanvullend archeologisch onderzoek op 'De Spil' te Dalen, gemeente Coevorden (Dr.). *ARC-Publicaties 72*. Archaeological Research & Consultancy, Groningen.
- Wit, M.J.M. De**, 2014. Archeologisch onderzoek Molenakkers II, fase 1 te Dalen, gemeente Coevorden. *MUG-publicatie 2014-98*. MUG ingenieursbureau, Leek.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland, schaal 1:50.000; Deel 2: Noord-Nederland 1851-1855*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties/Topografische Dienst**, 1992. *Grote Provincie Atlas 1:25.000 Drenthe*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen/Topografische Dienst, Emmen.
- Zonder auteur**, 2012. *Het kapitaal van Coevorden, Erfgoednota*.

Overzicht van figuren, tabellen en kaartbijlagen

Figuur 1. De ligging van het studiegebied en het werkveld (rood); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Kaart van Coevorden en omgeving, gemaakt door Jacob van Deventer (1569). Bovenaan, bij de aanduiding Noordt staat de gerechtsplaats aangegeven in de vorm van galg- en radsymbolen.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Tabel 2. Legenda-eenheden van de gedetailleerde bodemkaart, met archeologische verwachting.

Tabel 3. Overzicht archeologische vindplaatsen en verwachtingsgebieden in het tracé van de verdubbeling van de N34 waar archeologisch onderzoek is vereist (eerste twee stappen). Zie kaartbijlage 6 voor de ligging.

Kaartbijlage 1. Gedetailleerde bodemkaart (Wieringa, 1963)

Kaartbijlage 2. AHN2

Kaartbijlage 3. Hottinger-kaarten 1993-1794

Kaartbijlage 4. Topographische Militaire kaart uit circa 1850

Kaartbijlage 5. Bonnebladen

Kaartbijlage 6. Archeologische beleidsadvieskaart (bekende waarden en archeologische verwachtingsgebieden).

RAAP-RAPPORT 3112

Verdubbeling N34, traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37, Gemeente Coevorden
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

